

Pohyb perspektivou sociologie

Exercise in sociological perspective

Milena Strachová

Aleš Sekot: Pohybové aktivity pohledem sociologie. Brno: MUNIpress. 2015, 154 stran.

Fenomén pohybových aktivit je nejen v kinantropologii stále frekventovanějším tématem především jako reakce na všeobecný devastující úbytek pohybu nejdůležitějších oblastech našeho života: v práci, domácnostech a individuální dopravě. Toto nesporně klíčové sociologicky dimenzované východisko je pro významného představitele sociologie sportu prof. Aleše Sekota základním impulzem k zevrubnému zkoumání významu široce pojatých forem pohybových aktivit, a to především v prostředí sedavé konzumní společnosti. K tomuto úkolu přistupuje důkladnou diskuzi základních relevantních pojmů jak z oblasti vědy o lidském pohybu (pohybová aktivita, cvičení, fyzická zdatnost, wellness, sport, rekreace, komunální rekreace), tak zevrubnou a sociologicky přínosnou analýzou společenského a hodnotového rámce kulturního prostředí, ve kterém široké spektrum novodobých forem pohybu probíhá – konzumní sedavé společnosti. Zamýšlí se nad soudobými možnostmi a mezemi oživení životodárných sil zdravého pohybu a dochází k závěru, že se nabízejí především (prakticky vzato výhradně) v oblasti aktivních forem individuální dopravy. Chůze je zde doporučována nejen jako ideální pohybová startovací aktivita pravidelného pohybu, ale i jako forma individuální dopravy. Jízda na kole je ze zdravotního hlediska efektivnější než chůze, intenzita fyzického úsilí je zpravidla vyšší a možnosti v oblasti individuální dopravy větší.

Důraz na nezastupitelný význam pravidelných sportovně pohybových aktivit je v recenzované práci veden skutečně monografickým přístupem, tedy všestranným pohledem na jejich kondiční, zdravotní, ekonomické, komunální či politické aspekty. Nechybí ani zobecňující závěry řady relevantních empirických šetření. Zde nesporně upoutají pozornost výsledky velkého výzkumu pohybových aktivit dospělé české populace, který realizovala Fakulta sportovních studií Masarykovy univerzity ve snaze nalézt charakteristické vztahy mezi různými formami pohybových aktivit a základními demografickými ukazateli typu pohlaví, věk, rodinný stav, charakter zaměstnání, velikost místa bydliště či dosažené vzdělání. Za významný ukazatel frekvence a kvality pohybových aktivit v prezentovaném výzkumu byla považována aktivní individuální forma dopravy do zaměstnání, která je zejména mezi mladými lidmi a v urbanizovaném prostředí silně rozměňována neodolatelným image využívání osobního automobilu jako preferovaného dopravního prostředku.

Významným tématem monografie je i socializační význam sportovně pohybových aktivit při utváření pozitivních celoživotně ukotvených hodnot, způsobů uvažování a jednání. Právě zde je akcentována pozitivní stránka pravidelného pohybu nejen z hlediska zdravotně kondičního, ale i jako součást aktivního, zodpovědného a individuálně kontrolovaného přístupu k životu. Speciální kapitola je proto věnována důležitému předpokladu takového životního směřování ve sféře pohybové motivace a vývoje a forem školní tělesné výchovy. Pozornost je věnována i stále diskutovanějšímu fenoménu nadváhy a obezity, který je mnohdy zjednodušeně spojován pouze s nesprávnými stravovacími zvyklostmi, aniž by byl náležitě brán v potaz právě významný aspekt pravidelného pohybu. Sportovně pohybové aktivity jsou pak i v zorném úhlu diskuze o významu jednotlivých úrovní sportu, když je kladen důraz právě na individuálně a společensky blahodárný dopad pravidelných volnočasových a celoživotně provozovaných sportovně pohybových aktivit. To je, jak připomíná jedna z deseti kapitol monografie, i významným tématem vrcholných orgánů Evropské unie.

Závěrečný text se věnuje otázce očekávání společnosti od sféry sportovně pohybových aktivit (sportovní infrastruktura, nabídka pohybových aktivit seniorům a etnickým minoritám, podpora aktivního životního stylu apod.). V našem kulturním prostředí vzájemně působí dvě skupiny fak-

torů ovlivňujících tendence ve vývoji sportovně pohybových aktivit při změnách životního stylu naší populace. První skupina je reflexí změn sociální struktury, především nově se formující střední třídy (širší dopady konkrétně se vyvíjející ekonomické situace, tendence ve vzdělávacím systému, růst životní úrovně, vývoj zaměstnanosti, změny v povaze práce apod.). Druhá skupina faktorů vyplývá především z kulturních změn (převládající étos hodnotového systému, vzory chování, mezilidské vztahy, sociální kontrola, veřejné mínění, kulturní tlaky, silný vliv masových médií apod.). Tímto závěrem autor monografie znovu stvrzuje, že sportovně pohybové aktivity jsou významným sociokulturním fenoménem reflektujícím specifickou oblast společnosti a tendencí jejího vývoje.